

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ενεργειακή απόδοση και την κατάργηση των οδηγιών 2004/8/EK και 2006/32/EK»

[COM(2011) 370 τελικό — 2011/0172 (COD)]

(2012/C 24/30)

Εισηγητής: ο κ. MORDANT

Συνεισηγητής: ο κ. LIBAERT

Στις 15 Ιουλίου και 1 Αυγούστου 2011 αντίστοιχα, και σύμφωνα με τα άρθρα 194 παρ. 2 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν την εκπόνηση γνωμοδότησης από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ενεργειακή απόδοση και την κατάργηση των οδηγιών 2004/8/EK και 2006/32/EK»

COM(2011) 370 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 7 Οκτωβρίου 2011.

Κατά την 475η σύνοδο ολομέλειας, της 26ης και 27ης Οκτωβρίου 2011 (συνεδρίαση της 26ης Οκτωβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 165 ψήφους υπέρ, μία κατά και 6 αποχές.

1. Συστάσεις και συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ συνιστά στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να μεριμνήσουν ώστε η Επιτροπή να εκτιμήσει το συντομότερο δυνατόν, κατά πόσο μπορεί η Ένωση να επιτύχει τον στόχο εξοικονόμησης ενέργειας κατά 20 % και να επικεντρώσει τις προσπάθειές της στην επίτευξη ουσιαστικών αποτελεσμάτων.

1.2 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προβάλλει και να αξιοποιήσει τις υπάρχουσες ορθές πρακτικές των κρατών μελών, ιδίως όσον αφορά τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του κτιριακού πλούτου.

1.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να εντοπίσει και να υποστηρίξει πρόσθετες ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις για τα μέτρα που θα συμβάλουν στην επίτευξη και στην εφαρμογή των στόχων της οδηγίας.

1.4 Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να εξετάσει επείγοντως τους λόγους της ανεπαρκούς χρήσης των διαθέσιμων πόρων και να προβεί ενδεχομένως στην επανεξέταση των κανόνων χρηματοδότησης, να εξετάσει τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να αυξηθεί ο ρόλος του νεοουσταθέντος ταμείου ενεργειακής απόδοσης, τόσο από πλευράς πηγών χρηματοδότησης όσο και από πλευράς προϋποθέσεων χορήγησης που πρέπει να συμβάλουν στην επίτευξη των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών στόχων.

1.5 Επίσης, η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να εξετάσει το ενδεχόμενο να διευρύνει την πρότασή της για «ομολογιακά δάνεια στο πλαίσιο της στρατηγικής ΕΕ 2020» σε έργα που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της εν λόγω οδηγίας.

1.6 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να πραγματοποιήσει μια ταχεία αξιολόγηση του ανεκμετάλλετου δυναμικού που μπορεί να υπάρχει στη βιομηχανία από την άποψη της ενεργειακής απόδοσης, για να προσδιορίσει τα κατάλληλα μέτρα που πρέπει να ληφθούν.

1.7 Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να εξετάσει σε ποιο βαθμό και υπό ποιες προϋποθέσεις τα εργαλεία για τη βαθμονόμηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και άλλων ρύπων (που ορίζονται στα έγγραφα BREF) θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν όπως και στην οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές και να αναπτυχθούν στο πλαίσιο ενός συστήματος διακυβέρνησης στο οποίο θα συμμετέχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς, μεταξύ των οποίων οι εργοδότες, τα συνδικάτα και οι ΜΚΟ.

1.8 Η ΕΟΚΕ συνιστά να γίνουν πιο αυστηρές οι προϋποθέσεις εγκατάστασης ευφών συστημάτων μέτρησης, με σεβασμό στα προσωπικά δεδομένα και στις αρχές της καθολικότητας και της πρόσβασης του καταναλωτή στην ενέργεια.

1.9 Η ΕΟΚΕ ζητά η πρόταση οδηγίας υπό εξέταση να προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μετριάζουν τον αντίκτυπο του κόστους των μέτρων στο λογαριασμό των τελικών πελατών, ιδίως στην περίπτωση του κόστους των ευφών συστημάτων μέτρησης και να μεριμνήσουν για να είναι το σύνολο αυτών των μέτρων δωρεάν για τα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα, σύμφωνα με προϋποθέσεις που θα καθορίσουν τα κράτη μέλη.

1.10 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να συμβάλει στη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων των συμβούλων επιχειρήσεων και των ευρωπαϊκών επιτροπών επιχείρησης προκειμένου να συμπεριλάβουν την ενεργειακή απόδοση, με τελικό στόχο την επίτευξη των στόχων της οδηγίας.

1.11 Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να ορίσει με μεγαλύτερη ακρίβεια τις «μικρομεσαίες επιχειρήσεις» όσον αφορά το μέγεθος και το πεδίο δραστηριότητας, ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο ένας υπερβολικά ευρύς ορισμός να έχει ως συνέπεια μεγάλο μέρος των επιχειρήσεων να μην υποχρεούνται να διεξάγει ενεργειακούς ελέγχους ούτε να συμμετέχει στην επιδίωξη των στόχων της οδηγίας.

1.12 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να διασφαλίσει την καλύτερη ενσωμάτωση του τομέα των μεταφορών και να προβλεφθούν μέτρα στο πλαίσιο της υπό εξέταση οδηγίας, προκειμένου να συμβάλουν στην επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου.

1.13 Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να απαιτήσει από τα κράτη μέλη να εξετάσουν το ενδεχόμενο θέσπισης αυστηρότερων και ενδεχομένως δεσμευτικών μέτρων για το σύνολο του κτιριακού δυναμικού τους, και ζητά τον καθορισμό σχετικού αριθμητικού στόχου, ο οποίος θα συνοδεύεται από κατάλληλα μέτρα χρηματοδότησης, κίνητρα και υποστήριξη.

1.14 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να συμβάλει στον ευρωπαϊκό συντονισμό που είναι απαραίτητος για τη βελτίωση των σχολικών και πανεπιστημιακών σπουδών και των προγραμμάτων κατάρτισης και E&A, προκειμένου αυτά να είναι προσαρμοσμένα στα διακυβεύματα και στους στόχους της οδηγίας, και να δίνουν προτεραιότητα στις συνεργασίες προς αυτή την κατεύθυνση.

1.15 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τον θεμελιώδη ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι εθνικές ή περιφερειακές δημόσιες υπηρεσίες από την άποψη των ενεργειακών ελέγχων για να βοηθήσουν και να ενθαρρύνουν τους πολίτες να βελτιώσουν την ενεργειακή απόδοση των κατοικιών τους.

1.16 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι καταναλωτές διαδραματίζουν ένα ρόλο «κλειδί», για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να διασφαλίσει ότι θα υπάρξουν εθνικές στρατηγικές, που θα εμπλέξουν και θα ενεργοποιήσουν τους καταναλωτές, προς αυτήν την κατεύθυνση, ώστε να υπάρξουν τα καλύτερα αποτελέσματα, τόσο για τους καταναλωτές μεμονωμένα, όσο και για την κοινωνία. Οι πολιτικές, για την ενεργειακή επάρκεια, πρέπει να υποστηρίζονται, από τα σωστά κίνητρα (οικονομικά), που θα είναι θελκτικά, για τους καταναλωτές, ώστε να γίνουν αποδεκτά, από αυτούς. Οι ανάγκες των ευπαθών ομάδων καταναλωτών πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι όλων των πολιτικών, για την ενεργειακή επάρκεια.

2. Εισαγωγή

Η παρούσα γνωμοδότηση αφορά την πρόταση οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση (COM(2011) 370 τελικό). Βασίζεται στις οδηγίες που ισχύουν για τη συμπαραγωγή ενέργειας και τις ενεργειακές υπηρεσίες και αποσκοπεί στην αναδιάρθρωσή τους σε μια ενιαία νομοθετική πράξη συνολικού χαρακτήρα, η οποία θα αφορά την ενεργειακή αποδοτικότητα στον εφοδιασμό και στην τελική κατανάλωση ενέργειας.

3. Κύρια σημεία της πρότασης οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση και την κατάργηση των οδηγιών 2004/8/EK και 2006/32/EK

3.1 Η ΕΕ έχει θέσει ως στόχο την επίτευξη εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας κατά 20 % το 2020 και έχει αναγάγει τον εν λόγω στόχο σε έναν από τους πέντε πρωταρχικούς στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

3.2 Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις της Επιτροπής, στις οποίες λαμβάνονται υπόψη οι εθνικοί στόχοι ενεργειακής απόδοσης

για το 2020 που έθεσαν τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», συνάγεται ότι η ΕΕ θα έχει επιτύχει μόνο κατά το ήμισυ το στόχο του 20 % ως το 2020. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καλούν την Επιτροπή να χαράξει νέα φιλόδοξη στρατηγική για την ενεργειακή απόδοση και να αναλάβει αποφασιστική δράση για την αξιοποίηση του υφιστάμενου σημαντικού δυναμικού.

3.3 Για να δώσει νέα ώθηση στην ενεργειακή απόδοση, η Επιτροπή πρότεινε στις 8 Μαρτίου 2011 ένα νέο σχέδιο ενεργειακής απόδοσης (ΣΕΑ) που περιλαμβάνει μέτρα για την επίτευξη μεγαλύτερης εξοικονόμησης στον ενεργειακό εφοδιασμό και στη χρήση της ενέργειας.

4. Γενικές παρατηρήσεις επί της πρότασης οδηγίας

4.1 Η παρούσα γνωμοδότηση βασίζεται και συμπληρώνει τη γνωμοδότηση CESE 1180/2011 με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Σχέδιο για την ενεργειακή απόδοση 2011» της 14ης Ιουλίου 2011. Συγκεκριμένα, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τις θέσεις που υιοθέτησε στη συγκεκριμένη γνωμοδότηση όσον αφορά την παραγωγή θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας, τη συμπαραγωγή (5.3) και τις ενεργειακές υπηρεσίες (5.4). Επιπλέον, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει το αίτημά της να εξετάσει τη λειτουργία και, αν χρειαστεί, να τροποποιήσει τις ισχύουσες διατάξεις που διέπουν την πιστοποίηση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων, την περιβαλλοντική σήμανση των οικιακών συσκευών και τα ευφυή συστήματα μέτρησης.

4.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το αντικείμενο και τους στόχους της πρότασης οδηγίας η οποία αποσκοπεί να θεσπίσει «κοινό πλαίσιο για την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης εντός της Ένωσης προκειμένου να διασφαλίσει την επίτευξη του στόχου της Ένωσης για εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας κατά 20 % έως το 2020 και να προετοιμάσει το έδαφος για περαιτέρω βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης πέραν της προαναφερόμενης χρονολογίας». Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη για τη σημασία που έχει η προώθηση της ενεργειακής απόδοσης στην Ένωση, δεδομένου του ενυπάρχοντος ανεκμετάλλετου δυναμικού και επειδή η επίτευξη του στόχου θα ωφελήσει την Ένωση, τόσο από περιβαλλοντική, όσο και από κοινωνικοοικονομική άποψη. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι ένας μεγάλος αριθμός νομοθετικών ή μη «πρωτοβουλιών», που αφορούν τα «πράσινα κτίρια» ή τα «πράσινα» προϊόντα του τομέα δομικών κατασκευών, έχει αναληφθεί τα τελευταία χρόνια. Όμως, φαίνεται ότι λείπει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο, για τις «πράσινες κατασκευές», με αποτέλεσμα την έλλειψη συντονισμού των δράσεων και τη σπατάλη πόρων. Θα ήταν χρήσιμο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προχωρήσει, σε μια Πράσινη Βίβλο, για τις «πράσινες κατασκευές», στην οποία να περιλάβει όλες τις πρωτοβουλίες, που αφορούν τις κατασκευές και τα υλικά τους.

4.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση οδηγίας, καθότι καταργεί και ενοποιεί, αναθεωρημένες, τις οδηγίες 2004/8/EK για τη συμπαραγωγή ενέργειας και 2006/32/EK για τις ενεργειακές υπηρεσίες. Μια τέτοια ολοκληρωμένη προσέγγιση μπορεί να ευνοήσει συνέργειες, ιδίως όσον αφορά τη συμπαραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας και έτσι να διευκολύνει την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να αναζητηθεί επίσης η καλύτερη ενοποίηση του τομέα των μεταφορών και να ληφθούν μέτρα στο πλαίσιο της υπό εξέταση οδηγίας, για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου.

4.4 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι είναι κρίσιμης σημασίας να επιτευχθεί ο στόχος εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας κατά 20 % έως το 2020. Συνιστά να προβλεφθεί ότι η Επιτροπή θα αξιολογήσει ήδη από το 2013 αν η Ένωση μπορεί να επιτύχει αυτό το στόχο στο πλαίσιο των ισχυουσών διατάξεων. Συνιστά επίσης οι προσπάθειες να επικεντρωθούν στην επίτευξη ουσιαστικών αποτελεσμάτων.

4.5 Εκτιμώντας τη σημασία των τόπων εργασίας για την ανάπτυξη και την εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για την έλλειψη αναφοράς στον τόπο εργασίας και στη σημασία προώθησης του κοινωνικού διαλόγου για την επίτευξη των ορισθέντων στόχων. Πράγματι, η δέσμευση και η συμμετοχή των εργαζομένων στα προγράμματα ενεργειακής απόδοσης είναι ουσιαστικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων, όπως εξάλλου είναι και η ανάπτυξη και υλοποίηση κατάλληλων προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και η λήψη μέτρων για τη διασφάλιση καλών συνθηκών εργασίας, υγιεινής και ασφάλειας στον τόπο εργασίας. Αυτές οι πτυχές πρέπει να αποτελέσουν το αντικείμενο ενημέρωσης και διαβούλευσης με τους εργαζομένους στο πλαίσιο του κοινωνικού διαλόγου, ο οποίος πρέπει να προαχθεί.

4.5.1 Επίσης, η ΕΟΚΕ συνιστά, όπως προβλέπεται και στην οδηγία 2009/28/ΕΚ σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, να προβλεφθεί ένα παράρτημα σχετικό με την κατάρτιση που οδηγεί στην πιστοποίηση ή την αναγνώριση των προσόντων των φορέων παροχής υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο της παρούσας οδηγίας.

4.6 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί για το ζήτημα της χρηματοδότησης των επενδύσεων που θα αποδειχθούν αναγκαίες. Πράγματι, ενώ φαίνεται ότι σε πολλές περιπτώσεις, το μερίδιο της κοινοτικής χρηματοδότησης είναι πολύ μικρό για να λειτουργήσει ως κίνητρο (κάτι που υπογραμμίζεται στην παράγραφο 6.5.1 της γνωμοδότησης CESE 1180/2011), η αιτιολογική σκέψη 4 της υπό εξέταση πρότασης περιορίζεται στο να ορίσει ότι η πρόταση οδηγίας «εφαρμόζεται με χρήση του υφιστάμενου προϋπολογισμού και δεν έχει επιπτώσεις στο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο». Είναι βεβαίως σημαντικό να χρησιμοποιηθούν όσο το δυνατόν περισσότερο τα υφιστάμενα χρηματοδοτικά μέσα, καθίσταται όμως σαφές ότι αυτά είναι επί του παρόντος ανεπαρκή, δεδομένης της περιορισμένης χρήσης από τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες των διαθέσιμων πόρων από τα διαρθρωτικά ταμεία και το ταμείο συνοχής. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι για την επίτευξη των καθορισμένων στόχων, η Επιτροπή πρέπει να:

- δώσει επείγοντως προσοχή στα αίτια της χαμηλής χρήσης των διαθέσιμων πόρων και, εάν κριθεί αναγκαίο, να επανεξετάσει τους κανόνες χρηματοδότησης. Αυτό είναι ακόμα πιο επείγον και κρίσιμο στο πλαίσιο των υφιστάμενων πιέσεων που ασκούνται στα δημόσια οικονομικά, πιέσεις που είναι αποτέλεσμα ιδίως αποφάσεων που λαμβάνονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο μέσω σχεδίων λιτότητας·
- εξετάσει τον τρόπο ενίσχυσης του ρόλου του νεοοργανωμένου ταμείου ενεργειακής απόδοσης, τόσο από την άποψη των πηγών χρηματοδότησης, όσο και των κριτηρίων χορήγησης της χρηματοδότησης, τα οποία κατά την άποψη της ΕΟΚΕ πρέπει να εξασφαλίσουν την επίτευξη τόσο των περιβαλλοντικών, όσο και των κοινωνικοοικονομικών στόχων·
- εξετάσει το ενδεχόμενο να επεκτείνει την πρότασή της για ομολογιακά δάνεια «Ευρώπη 2020» για τη χρηματοδότηση έργων σε σχέδια επενδύσεων που αποσκοπούν να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων της υπό εξέταση πρότασης οδηγίας·

— εξετάσει τους άλλους πιθανούς μηχανισμούς χρηματοδότησης και μεταξύ αυτών τα λεγόμενα συστήματα «τρίτων επενδυτών», οι οποίοι παρέχουν προχρηματοδότηση και αμείβονται από την εξοικονόμηση ενέργειας που προκύπτει από τις εργασίες βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των σχετικών κατοικιών. Ως προς την άποψη αυτή, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής να χρησιμοποιήσει εταιρίες παροχής ενεργειακών υπηρεσιών (ESCO: Energy Service Companies), ιδίως για την εγκατάσταση ευφών συστημάτων μέτρησης.

4.7 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι σύμφωνα με το σχέδιο ενεργειακής απόδοσης 2011, τα δημόσια κτίρια αντιπροσωπεύουν μόνο 12 % του κτιριακού πλούτου της ΕΕ. Ως εκ τούτου, τονίζει τη σημασία του λοιπού κτιριακού δυναμικού και προτείνει στα κράτη μέλη να μελετήσουν τη λήψη αυξημένων και, ενδεχομένως, δεσμευτικών μέτρων για το σύνολο του κτιριακού δυναμικού τους και τάσσεται υπέρ του καθορισμού ενός τέτοιου στόχου με κατάλληλα μέτρα χρηματοδότησης, κίνητρα και παρακολούθηση. Αυτό κρίνεται ακόμα πιο αναγκαίο καθώς, όπως υπογραμμίζει η αιτιολογική σκέψη (15) της πρότασης οδηγίας, «ο υπάρχων κτιριακός πλούτος αποτελεί τον μοναδικό τομέα με το μεγαλύτερο δυναμικό εξοικονόμησης ενέργειας. Επιπλέον, τα κτίρια έχουν ζωτική σημασία για την επίτευξη του στόχου της ΕΕ για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 80-95 % έως το 2050 σε σύγκριση με το 1990». Επιπλέον, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η ενεργειακή ανακαίνιση του κτιριακού πλούτου της ΕΕ:

- θα επιτρέψει τη δημιουργία πολλών θέσεων εργασίας στην Ευρώπη, των οποίων η ποιότητα πρέπει να εξασφαλιστεί μέσω ενός ενισχυμένου κοινωνικού διαλόγου και οι οποίες πρέπει να δημιουργηθούν μέσω καταλλήλως προσαρμοσμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης·
- θα συμβάλει έτσι στην αύξηση των εσόδων στα κράτη μέλη (ιδίως μέσω της μείωσης της ανεργίας και της αύξησης των φορολογικών εισπράξεων)·
- θα ευνοήσει την ευρωπαϊκή οικονομική ανάκαμψη·
- θα δώσει επίσης τη δυνατότητα να επιτευχθούν οι κοινωνικοί στόχοι μέσω συγκεκριμένων μέτρων για τα νοικοκυριά με χαμηλό και μεσαίο εισόδημα τα οποία θα διευκολύνουν τη μείωση των ενεργειακών δαπανών τους μειώνοντας τον όγκο ενέργειας που έχουν ανάγκη για θέρμανση και φωτισμό.

5. Ειδικές Παρατηρήσεις

5.1 Το άρθρο 4 που προβλέπει την ετήσια υποχρέωση ανακαίνισης του 3 % των κτιρίων ιδιοκτησίας των δημοσίων φορέων των κρατών μελών αναφέρεται σε μια συνολική ωφέλιμη επιφάνεια των κτιρίων άνω των 250 m². Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι αυτή η υποχρέωση πρέπει να εφαρμοστεί και στην περίπτωση των κτιρίων που στεγάζουν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ προβληματίζεται σχετικά με αυτή την ελάχιστη επιφάνεια των 250 m² και διερωτάται αν δεν θα οδηγήσει στην πράξη στο να απαλλαγούν από αυτή την υποχρέωση ανακαίνισης τα μεσοτικά γραφεία κοινωνικής στέγης, δεδομένου ότι οι κοινωνικές κατοικίες έχουν συνήθως μικρότερη επιφάνεια. Αυτό δε, την ίδια στιγμή όπου η επιδίωξη των στόχων που έχουν τεθεί για την ενεργειακή απόδοση πρέπει επίσης να έχει έναν κοινωνικό σκοπό, θεωπίζοντας μέτρα που θα συμβάλουν στη μείωση των λογαριασμών ενέργειας των φτωχών νοικοκυριών, παρέχοντας τους κίνητρα για την ενεργειακή ανακαίνιση των κατοικιών στις οποίες διαμένουν.

5.1.1 Λόγω της τρέχουσας οικονομικής συγκυρίας οι στόχοι των άρθρων 4 και 6 ενδέχεται να μην επιτευχθούν εντός των προβλεπόμενων χρονικών ορίων. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης για τα κράτη που αδυνατούν να επιτύχουν τους στόχους.

5.2 Οι μηχανισμοί υποχρέωσης ενεργειακής απόδοσης που προβλέπει το άρθρο 6, αν κριθούν αναγκαία, συνεπάγονται δαπάνες. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι είναι απαραίτητη η άμβλυνση του αντικτύπου που θα έχει το κόστος των μέτρων ενεργειακής απόδοσης στον λογαριασμό που πληρώνουν οι καταναλωτές (βλ. σημείο 4.5.5. της γνωμοδότησης CEE 1180/2011). Επίσης, όπως υπογραμμίζει στο σημείο 6.7.2 της ίδιας γνωμοδότησης, είναι της άποψης ότι οι βελτιώσεις θα πρέπει να παρέχονται δωρεάν στα χαμηλού εισοδήματος νοικοκυριά.

5.3 Το άρθρο 7 παράγραφος 1, προβλέπει ότι κράτη μέλη ενθαρρύνουν ιδίως τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις να υποβληθούν σε ενεργειακούς ελέγχους. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα ήταν χρήσιμο να προσδιοριστούν οι «μικρομεσαίες επιχειρήσεις» του άρθρου 2.

5.4 Το άρθρο 7 παράγραφος 2 προβλέπει ότι οι επιχειρήσεις που δεν περιλαμβάνονται στις «μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις» υποβάλλονται σε ενεργειακό έλεγχο το αργότερο έως τις 30 Ιουνίου 2014 και ανά τριετία από την ημερομηνία διεξαγωγής του προηγούμενου ενεργειακού ελέγχου. Για την ΕΟΚΕ, όπως αναφέρεται στο σημείο 5.5.1 της γνωμοδότησης CEE 1180/2011, ενδέχεται να υπάρχουν ανεκμετάλλευτες δυνατότητες ενεργειακής απόδοσης στη βιομηχανία, ακόμα και αν έχει σημειωθεί πρόοδος, ή ακόμα και αν έχουν τεθεί ήδη σε εφαρμογή για τις βιομηχανίες έντασης ενέργειας μέτρα, όπως το ευρωπαϊκό σύστημα εμπορίας εκπομπών. Για να μπορέσει να προσδιοριστεί το ταχύτερο δυνατόν το ανεκμετάλλευτο δυναμικό της βιομηχανίας και τα κατάλληλα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, η ΕΟΚΕ προτείνει:

- να πραγματοποιηθούν άμεσα και αποτελεσματικά οι ενεργειακοί έλεγχοι·
- να υποστηριχθούν, να αναπτυχθούν και να διαδοθούν τα παραδοσιακά και τα νέα εργαλεία που θα συμβάλουν στη στοχευμένη και σταθερή βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης τόσο σε ενεργοβόρες εγκαταστάσεις όσο και σε ΜΜΕ·
- οι έλεγχοι να αφορούν τόσο ζητήματα διοίκησης όσο και ζητήματα δομικού χαρακτήρα. Ενώ είναι εύκολο να υλοποιηθούν αλλαγές στον τρόπο διοίκησης, δεν ισχύει το ίδιο και για τις δομικές αλλαγές (δάπεδα, οροφές, αλλαγή λειτουργίας του κτιρίου, βαρέα υλικά), οι οποίες είναι δαπανηρές και χρονοβόρες· τούτο οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι η εφαρμογή των συστάσεων των ελεγκτών προϋποθέτει την εκπόνηση μελέτης κόστους-οφελών καθώς και σχέδιο εφαρμογής για την προετοιμασία της υποβολής προσφοράς με συγκεκριμένο προϋπολογισμό και παραμέτρους. Πέραν αυτών των περιορισμών, συχνά απαιτείται η χορήγηση σχετικής άδειας, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ακόμη περισσότερο η διάρκεια της διαδικασίας ανακαίνισης. Γι' αυτούς τους λόγους, όταν οι αλλαγές που προτείνονται από τον έλεγχο απαιτούν σημαντικές εργασίες, πρέπει να προβλέπεται η δυνατότητα παράτασης της προθεσμίας ολοκλήρωσής τους.

5.4.1 Η συμμετοχή των εργαζομένων είναι απαραίτητη για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης. Χωρίς τις γνώσεις, την εμπειρία και τη δέσμευσή τους δεν μπορούν να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ ζητά να διερευνηθεί σε ποιο βαθμό και υπό ποιες προϋποθέσεις τα εργαλεία για τη βαθμολόγηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και άλλων ρύπων

(έγγραφο BREF του Ινστιτούτου Μελέτης Τεχνολογικών Προοπτικών της Σεβίλλης για την υποστήριξη της πρώην οδηγίας IPPC και της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές του 2010, τα οποία χρησιμοποιούνται και για το σύστημα ETS και στα οποία έχουν ενσωματωθεί δείκτες αναφοράς για την ενεργειακή απόδοση), θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν με τον ίδιο τρόπο στην υπό εξέταση οδηγία και να αναπτυχθούν στο πλαίσιο ενός συστήματος διακυβέρνησης στο οποίο θα συμμετέχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς, μεταξύ των οποίων οι εργοδότες, τα συνδικάτα και οι ΜΚΟ. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα ήταν δυνατό να ληφθούν υπόψη στη διάγνωση και στις προτάσεις στο πλαίσιο αυτού του συστήματος διακυβέρνησης το κόστος και τα οφέλη των πιθανών μέτρων ενεργειακής απόδοσης και, μεταξύ άλλων, η κοινωνική διάσταση της απασχόλησης, οι επιπτώσεις στις συνθήκες εργασίας, διάφορες ανάλυσεις και κοινωνικά πρότυπα, εργαλεία αξιολόγησης των εκτιμώμενων αναγκών απασχόλησης, οι δεξιότητες και η επαγγελματική κατάρτιση, καθώς και οι σχετικές ρυθμίσεις που πρέπει να προβλεφθούν.

5.4.2 να διερευνηθεί και να αναπτυχθεί κάθε πιθανός τρόπος συμμετοχής όλων των ενδιαφερόμενων φορέων, συμπεριλαμβανομένων των εργοδοτών, των συνδικάτων και των ΜΚΟ, όπως για παράδειγμα οι δυνατότητες που παρέχει η οδηγία για την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης (οδηγία «IPPC»), μακροπρόθεσμες συμφωνίες για την ενεργειακή απόδοση και συστήματα συγκριτικής αξιολόγησης και ενεργειακής διαχείρισης (BESS).

5.5 Το άρθρο 8, παράγραφος 1, αναφέρεται στους όρους που πρέπει να τηρηθούν σε περίπτωση χρήσης ευφώνων συστημάτων μέτρησης. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι αυτοί οι όροι είναι ανεπαρκείς. Ζητά από κάθε κράτος, εντός του νομοθετικού πλαισίου του, μια εις βάθος προκαταρκτική εξέταση του κόστους και των οφελών των εν λόγω συστημάτων μέτρησης και θεωρεί ότι αυτή η εξέταση θα πρέπει να λάβει υπόψη την τεχνική δυνατότητα υλοποίησης, τη σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας της εγκατάστασης ευφώνων συστημάτων μέτρησης για τον επενδυτή (συμπεριλαμβανομένου του κόστους συντήρησης, διαχείρισης και αντικατάστασης), τους κινδύνους που μπορεί να αποτελέσουν τέτοια μέτρα για τα προσωπικά δεδομένα και τις αρχές της οικουμενικότητας και την προσβασιμότητας της ενέργειας από τους καταναλωτές, που πρέπει να γίνουν σεβαστές. Όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια, αυτή η εξέταση ενσωματώνεται στην οικονομική αξιολόγηση του άρθρου 2 του πρώτου παραρτήματος της οδηγίας 2009/72/ΕΚ της 13ης Ιουλίου 2009.

5.6 Το άρθρο 10, παράγραφος 1 προβλέπει την υποχρεωτική εκπόνηση εθνικού σχεδίου θέρμανσης και ψύξης. Αυτό το σχέδιο θα πρέπει ιδίως να αφορά τα ζητήματα ανταγωνισμού προκειμένου να αντιμετωπίζονται τα προβλήματα που μπορούν να προκαλέσουν τα μονοπώλια αστικής θέρμανσης.

5.7 Στο πλαίσιο ενός συγκεκριμένου σχεδίου, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία της ανάπτυξης των ενεργειακών υπηρεσιών που προσφέρονται από τις δημόσιες αρχές ή από ιδιωτικές εταιρίες για την υλοποίηση των λύσεων με την καλύτερη ενεργειακή απόδοση τόσο για τις επιχειρήσεις και τις κοινότητες, όσο και για τα άτομα. Οι ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις πρέπει να επιτρέψουν την ανάπτυξη των υπηρεσιών και να τις καταστήσουν προσβάσιμες στους ιδιώτες και στις ΜΜΕ, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται από το δημόσιο συμφέρον.

5.8 Από νομική άποψη, οι συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης οι οποίες αναφέρονται στο κείμενο της Επιτροπής αλλά στο πλαίσιο των συμβατικών σχέσεων με τους δημόσιους φορείς, αποτελούν ένα εργαλείο για τη γενίκευση της συστηματικής αναζήτησης μεγαλύτερης ενεργειακής αποδοτικότητας.

5.9 Στο άρθρο 1 (Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής) θα πρέπει να εξαιρούνται τα ιστορικά κτίρια, καθώς οι πρακτικές δυσκολίες και τα ζητήματα σεβασμού της αισθητικής που σχετίζονται, μεταξύ άλλων, με την εγκατάσταση ευφών συστημάτων μέτρησης είναι πιο δυσεπίλυτα απ' ό,τι στα υπόλοιπα κτίρια. Για παράδειγμα, συχνά η νομοθεσία για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς δεν επιτρέπει στον ιδιοκτήτη ενός ιστορικού κτιρίου να εγκαθιστά νέα συστήματα ενεργειακής διαχείρισης. Θα πρέπει, λοιπόν, να επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών να αποφασίζουν κατά περίπτωση εάν ένα ιστορικό κτίριο μπορεί να εξαιρεθεί, καθώς και εάν απαιτούνται πιο ευέλικτες λύσεις.

Βρυξέλλες, 26 Οκτωβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON
